

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากงานประจำสู่งานวิจัย (R2R) ครั้งที่ 10

“ทศวรรษ R2R พัฒนาคนไทยสู่สังคม 4.0”

วันที่ 6 กรกฎาคม 2560 ณ ศูนย์การประชุมอิมแพ็ค ฟอรั่ม เมืองทองธานี

Session “Student Voice on Education”

เวลา 11.00-12.00 น. ห้อง Sapphire 205

ปนัดดา จันทวิศิรินทร์ ผู้บันทึก

สังกัดโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี

Panjan2009@hotmail.com

วิทยากร

นพท.ยุทธนา ปันสุวรรณ วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

คุณเจษฎาพร อรัณย์จจากุล นักศึกษากายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยรังสิต

คุณเอกวิทย์ ไชยวงศ์ นักศึกษาเภสัชศาสตร์ ชั้นปีที่ 5 มหาวิทยาลัยสยาม

คุณจันทวรรณ คำแสน นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ

ผู้นำเสนอ ดร.นิภาพร ละครวงศ์ โรงพยาบาลยโสธร จ.ยโสธร

บทนำ

เสียงสะท้อนจากตัวแทนนักศึกษาสหสาขาวิชาชีพว่าเค้าคาดหวังอะไร เสียงในใจของเด็กๆ เป็นเสียงที่มีคุณค่ามาก อาจารย์ถ้าไม่ฟังเสียงสะท้อนจากเด็กๆ การศึกษาอาจจะล้มเหลวได้ แต่ละสาขาได้เรียนรู้อะไรบ้าง การศึกษาในยุคใหม่ควรเป็นอย่างไร และนักศึกษาควรคาดหวังอะไรจากการศึกษา

ประเด็นสนทนา

นพท.ยุทธนา ปันสุวรรณ นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 6 กล่าวว่า มีความฝันอยากจะเป็นหมอมาตั้งแต่เด็กๆ ส่วนเรื่องการเป็นทหารไม่เคยคิด สอบเอ็นทรานี่ไม่ติดคณะแพทยศาสตร์แต่ติดวิศวกรรมฯ วันแรกที่ไปสอบสัมภาษณ์ ดูสภาพแวดล้อมไม่น่าจะเรียนได้ ขอพ่อแม่ไปสอบใหม่อีกครั้งแต่เหมือนโชคชะตาลิขิต วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้ามีคนลาออกจึงได้เปิดรับสมัครอีกรอบ ตนเองไปสมัครสอบอีกครั้ง ผลปรากฏว่าสอบติดได้เรียนที่นี่ และมีการถามความสมัครใจให้เลือกทุนสาธารณสุขหรือทุนกองทัพบก ตนจึงได้เลือกทุนกองทัพบกโดยมีความคิดว่าการมาอยู่ที่นี่อาจได้ประสบการณ์แปลกใหม่เพิ่มขึ้น ปีหนึ่งการเรียนเหมือนนิสิตทั่วไป ปีสองเรียนกายวิภาคศาสตร์เหมือนนักศึกษาแพทย์ทั่วไป แต่ที่เพิ่มเติมคือการปรับสภาพจากพลเรือนสู่ทหาร บังคับให้มาอยู่หอพักโดยย้าย

ทะเบียนบ้านมาอยู่ที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ฝึกทหารมีโดนทำโทษ พอขึ้นปีที่ห้าตนเองเป็นคนควบคุมสั่งลงโทษน้องๆ เมื่อก่อนเราถูกสั่งให้ทำ เช่น ตื่นเช้าหกโมงถ้าไม่ทำอะไรโดนทำโทษ การเดินถ้าเจอรุ่นพี่อาวุโสกว่าต้องก้มศีรษะและทำความเคารพ การฝึกแบบนี้ทำให้เรามีระเบียบวินัย ในเวลาต่อมาทำให้เราเข้าใจรุ่นพี่เคารพรุ่นพี่ รุ่นพี่ก็จะมาช่วยเราในเรื่องการเรียน วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าสอนเราให้ทราบว่าอาวุโสสำคัญที่สุด ส่วนมุมมองเกี่ยวกับการศึกษาทางการแพทย์คือการอ่านหนังสือแล้วสอบ ก็วนไปวนมา เครียดแต่ต่อมาคิดว่าเป็นเกมเราจะอ่านยังหนังสือยังไงให้มันทัน ให้มันรู้เรื่อง เราปรับตัวไปเรื่อยๆ แต่เรามีคะแนนความรับผิดชอบด้วย 70% คะแนนสอบ 30% แต่ในอีกมุมมองเมื่อออกทำงานไปโรงพยาบาลชุมชน ทำให้คิดว่าคะแนนที่ได้มากมาย กับการรักษาคนไข้มันถูกต้องไหม เกรดมันไม่สำคัญอะไรกับชีวิต แต่พอจะสมัคร Resident ก็ต้องดูคะแนนการสมัครประกอบด้วย ดังนั้นควรเรียนเพื่อทำคะแนนด้วยแต่ต้องทำกิจกรรมไปด้วย ผู้เรียนควรมีทัศนคติที่ดี เพราะถ้ามีทัศนคติที่ดีอยู่แล้วการปรับระบบหรือการปรับการเรียนการสอนของอาจารย์ไม่ยาก ทัศนคติเป็นเรื่องสำคัญอันดับหนึ่งไม่ว่าจะเรียนสาขาใด

นิภาพร ละครวงศ์ กล่าวว่า เป็นความท้าทายของนักศึกษารุ่นใหม่ที่มีการถามสะท้อนและสะท้อนคิดด้วยตัวเองตลอดระยะที่เรียนหนังสือ ความท้าทายคือเรียนแพทย์ยากแล้วยังต้องมาฝึกทหารอีก

คุณเจษฎาพร อรัณย์จกุล นักศึกษากายภาพบำบัดปีที่ 4 กล่าวว่า การศึกษาเหมือนหน้าต่างบานแรกที่เปิดสนิทก็เหมือนกับการศึกษาที่ไม่มีโลกทัศน์ ไม่ได้รับอะไรจากภายนอก อยากให้การศึกษาเป็นเหมือนหน้าต่างบานที่สองที่เปิดกว้างเปิดวิสัยทัศน์ การศึกษาควรมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคม เกิดนวัตกรรมใหม่ โรคใหม่อุบัติเพิ่มขึ้น สังคมกลายเป็นสังคมสูงอายุ การศึกษาควรสร้างผลผลิตออกมาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง การศึกษาที่ตนเองได้รับทำให้จิตใจสำนึกภายในถูกขัดเกลาเปลี่ยนแปลง ผ่านกิจกรรมจิตปัญญา กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์จากการฝึกในสถานที่จริง บุคลากรทางการแพทย์ 4.0 ควรมีคุณลักษณะในอนาคต ดังนี้ มีหัวใจความเป็นมนุษย์ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ มีความนับถือตนเอง เรามีความสามารถและมีศักยภาพที่จะผลักดันสังคม ลักษณะภายนอกควรมีความกระฉับกระเฉง มองต่างมุมจากคนอื่นกล้าแสดงความคิดเห็น สนใจศาสตร์อื่นๆ ด้วยนอกเหนือจากที่ตนเองศึกษาทั้งในด้านการเมือง วัฒนธรรม สังคม สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและมีผลต่อการดูแลผู้ป่วยด้วย มีหลักการคิดเป็นวิทยาศาสตร์มองคนไข้เป็นองค์รวมมากขึ้นไม่ได้เน้นเฉพาะปัญหาทางกาย แต่ดูสีหน้า อารมณ์ แววตา บุคลากรทางการแพทย์ก็เหมือนเหมือนภูเขาน้ำแข็ง 17% เปรียบเหมือนทักษะทางวิชาชีพ ความรู้รอบตัว ความรู้ในการดูแลผู้ป่วยได้ภูเขาน้ำแข็ง 83% คือสิ่งที่ต้องการพัฒนาให้คนรุ่นใหม่ควรมีคือ หัวใจความเป็นมนุษย์ การลงชุมชนที่จังหวัดเพชรบุรี ได้ช่วยแก้ปัญหาให้กับคนไข้พบว่า นอกจากผู้ป่วยจะมีปัญหาทางกายแล้วยังมีปัญหาทางจิตใจร่วมด้วย เข้าไม่ถึงระบบการบริการสาธารณสุขเนื่องฐานะทางบ้านยากจน การเข้าไปดูแลช่วยเหลือทำให้ผู้ป่วยไวใจ เปิดใจ

สัมผัสได้ถึงแววตาท่าทางของคนไข้ ผู้ดูแลรู้สึกอึดใจเนื่องจากสภาพโดยองค์รวมของผู้ป่วยดีขึ้น จึงอยากให้การเรียนการสอนสำหรับเด็กยุคใหม่ ควรได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อรับรู้ความรู้สึกของคนไข้ คือการศึกษาในพื้นที่จริงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง Community Base Learning ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทำให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงตนเอง ส่งผลเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อคนไข้และสังคมไปด้วย นอกจากนี้ควรมีการร่วมมือระหว่างสหสาขาวิชาชีพพร้อมกันแก้ปัญหา เพื่อให้ประชาชนหรือคนไข้ได้รับประโยชน์สูงสุด

นิภาพร ละครวงศ์ กล่าวว่า แสดงให้เห็นถึงเสียงหัวใจอันอ่อนโยนของเด็ก Gen Y การศึกษาที่ได้รับจะทำให้เติบโตและมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีการนับถือตนเอง

คุณเอกวิทย์ ไชยวงศ์ กล่าวว่า คณะเภสัชศาสตร์ปี 1-2 เรียนความรู้พื้นฐาน ปี 3-4 เรียนวิชาทางคลินิก ภาควิชาวิทยา การรักษาด้วยการใช้ยา แต่จะไม่ประสบความสำเร็จถ้าไม่ได้ปฏิบัติจริง มีการคิดการเรียนแบบ Active Learning เป็นการบูรณาการวิชาทางคลินิกและการส่งเสริมสุขภาพ คือการเอาวิชาการทางคลินิกลงไปสอนชุมชน ไปปฏิบัติจริงกับคนในชุมชน ต้องมีทักษะในการพูดที่ดี การเข้าหาคน เพื่อให้คนในชุมชนเปิดใจรับเรา และสะท้อนสิ่งที่ชุมชนต้องการรวมทั้งปัญหาในชุมชน วิธีการโดยพบกับประธานในชุมชนและผู้นำชุมชน เพื่อชี้แจงว่าเรามาทำอะไร ผลลัพธ์ที่ออกมาจะเป็นอย่างไร กิจกรรมที่ทำมีอะไรบ้าง มีการสำรวจชุมชน ถามปัญหาและความต้องการ ความเป็นอยู่ พบว่า คนในชุมชนไม่มีความรู้เรื่องโรคและการใช้ยา ใช้ยาไม่ถูกต้อง ในการเรียนการสอนเป็นคนละอย่างกับชีวิตจริง เป็นการเรียนรู้ชีวิตที่ไม่สามารถเรียนรู้จากในห้องเรียน เรียนในห้องเรียนจะมีมุมมองที่แคบ แต่การมาชุมชนที่โรงพยาบาลอ้อมก้อยทำให้มุมมองกว้างเปลี่ยนทัศนคติ เปลี่ยนความคิด เกิดทักษะในการเข้าหาคน ทักษะในการพูดคุยกับผู้ป่วย ทำให้ประสบความสำเร็จ หลังจากลงชุมชนได้นำเสนอต่ออาจารย์แบบการแสดงละครว่าได้อะไรมาบ้างจากชุมชน ในเรื่องปัญหาและที่มาของชุมชน สะท้อนผลที่ได้จากคนไข้ทำให้มองเห็นปัญหาได้ชัดเจนและลึกซึ้ง ทำให้ตนเองได้จุดประกายความคิดในการรักชุมชนต้องการพัฒนาชุมชน ต้องการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนร่วมกับภาครัฐ เช่น ได้ทุนมาพัฒนาแหล่งน้ำเสีย ในชุมชนที่ติดคลอง และได้ทุนการศึกษา 1 แสนบาทในการทำโครงการจิตอาสาปิดทองหลังพระ เปลี่ยนชุมชนเมืองให้เป็นชุมชนสีเขียว โครงการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในเตย สิ่งเหล่านี้เกิดจากจุดเล็กๆ คือการเปลี่ยนจากการเรียนในห้องเรียนมาเรียนในชุมชนแทน ทำให้ตนเองได้เป็นนักศึกษาดีเด่น นักศึกษาพระราชทานในปี 2559

นิภาพร ละครวงศ์ กล่าวว่า การเรียนอย่างมีชีวิตชีวา ทำให้มองเห็นพลังของชีวิต การเรียนจากสถานการณ์จริงส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

คุณจันทวรรณ คำแสน กล่าวว่า เข้ามาเรียนพยาบาลด้วยทุนตามรอยสมเด็จพระเจ้า เป็นทุนของศิษย์เก่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นโรงเรียนที่ห่างไกลความเจริญ ในถิ่นทุรกันดารจะขาดแคลนบุคลากรทาง

สุขภาพ เจ้าหน้าที่จะอยู่ไม่นานเนื่องจากไม่ใช่คนในพื้นที่และพื้นที่ทุกันดาร จึงมีแนวคิดสร้างบุคลากรทางสุขภาพจากคนในพื้นที่เพื่อมาดูแลคนในพื้นที่ของตนเอง ความคาดหวังเมื่อเรียนจบคือการกลับไปพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง ความคาดหวังในการเรียนพยาบาลมีทั้งภายใน-ภายนอกห้องเรียน ภายในห้องเรียนคือภาคทฤษฎีและทักษะทางการพยาบาล ภายนอกห้องเรียนเช่นการลงชุมชนจะส่งเสริมให้การเรียนรู้ในห้องเรียนดียิ่งขึ้น ได้ทำค่ายอาสาสร้างยิ้มภายใต้การดูแลของสโมสรนักศึกษาและอาจารย์ที่ดูแลกิจกรรมนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาเก็บชั่วโมงจิตอาสา อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแห่งหนึ่งต้องการให้ไปทำห้องพยาบาลให้ ปริญญา อาจารย์ให้โจทย์ว่าความรู้พอไหม กล้าที่จะทำไหม รูปแบบกิจกรรมให้นักศึกษากำหนดเอง แต่อาจารย์ช่วยในด้านความรู้ วางแผนว่าห้องพยาบาลหนึ่งห้องเพื่อการดูเบื้องต้นเมื่อเจ็บป่วยควรมีอะไรบ้าง ประกอบด้วยยาและอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นมีอะไรบ้าง ความรู้ที่จะไปแนะนำมีพอไหม เมื่อเกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วมสร้างความภาคภูมิใจให้ตนเองมาก การให้โอกาส ให้เวทีในการคิด การคิดเองจะทำให้เราทำสิ่งนั้นได้เต็มที่ มีอิสระในการที่จะคิด อาจารย์จะเป็นคนดูแลและบอกว่าสิ่งที่เราคิดเราทำถูกต้องหรือไม่ สมควรทำหรือไม่ ถ้ามีการกำหนดกรอบหรือแนวทางมาให้จะทำให้เราไม่กล้าคิดต่าง ล่าสุดได้รับรางวัลจากโครงการนักศึกษาพยาบาลกับคนไทยปลอดบุหรี่ ได้รับรางวัลพระราชทานมา โจทย์คือทำไมคนสูบบุหรี่มากบุคลากรทางการแพทย์ก็สูบบากเช่นกัน เราจะมีการจัดการบริหารอย่างไร โดยการให้ความรู้กับบุคลากรทางสุขภาพโดยทำที่วิทยาลัยพยาบาลของตนเองเพื่อให้ปลอดบุหรี่ 100% อนาคตจะขยายโครงการไปสู่วิชาชีพอื่น ทำให้สะท้อนคิดว่า การศึกษาในยุคใหม่โอกาสเป็นเรื่องสำคัญ การให้ลองคิดลองทำ สิ่งที่ได้ทำ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจตนเองและรู้สึกว่าได้ใช้ความสามารถได้อย่างเต็มที่

นิภาพร ละครวงศ์ กล่าวว่า ข้อสังเกตพบว่า เด็กที่ได้รับทุนจากสวดเต็ย่าเหมือนจะได้รับการบ่มเพาะทางด้านจิตใจด้วย สถานการณ์จริงทำให้เราเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น การได้รับความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ทำให้เด็กเจริญเติบโตงดงาม

นพ.อัครินทร์ นิมนานนิตย์ กล่าวว่า มุมมองจากนักศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าระบบการศึกษาควรจะทำอย่างไรเพื่อให้ได้นักเรียนแบบนี้ ที่มีทัศนคติแบบนี้ นักศึกษาที่มาในวันนี้ เป็นนักศึกษาที่เรียนอย่างประสบความสำเร็จและมีความสุขในการเรียนและเมื่อมีความสุขไปในเรื่องอื่นๆด้วย Key Word ที่สำคัญคือ การเห็นของจริง ทำจริงและให้สัมผัสถึงคุณค่าวิชาชีพที่เค้ากำลังเรียน

บทสรุป

การเติบโตในการเรียนรู้และให้มองเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียนสิ่งที่ทำ เป็นสิ่งสำคัญ